

Kuntalaisaloite: Siikajoen kunnan rakennusjärjestyksen muutos

TEKN 05.09.2023 § 84

Valmistelija

Ympäristötarkastaja Henna Laurila

Kuntalaisaloite 25.4.2023:

”Esitämme Siikajoen kunnanhallitukselle/-valtuustolle, että kunnan rakennusjärjestystä muutetaan pohjavesialueen jätevesien käsittelyvaatimuksien osalta siten, että puhdistetun jäteveden imeyttäminen sallitaan kiinteistölle.

Perustelut:

Markkinoilla on puhdistamoita, jotka ylittävät korkeimman puhdistusvaatimuksen. Korkeammat vaatimukset: orgaaninen aine 90 %, kokonaisfosfori 85 %, kokonaistyyppi 40 %. Esim. Biosmart pienpuhdistamo: orgaaninen aine 98,2 %, kokonaisfosfori 93,3 %, kokonaistyyppi 93,2 % (<https://www.paaluperustajat.fi/tuotteet/biosmart-pienpuhdistamot/biosmart-aat-8-pienpuhdistamo>).

On järjenvastaista, että jätevesi pitäisi johdattaa puhdistettuna pohjavesialueen ulkopuolelle, kun ulkopuolella asuvat saavat imeyttää jäteveden puhdistamattomana.

Joillekin asukkaille puhdistetun jäteveden johdattaminen pohjavesialueen ulkopuolelle on teknisesti lähes mahdotonta, koska matka on pitkä ja ulottuu kauas naapurin puolelle. Joissakin kunnissa on rakennusjärjestyksessä jätetty mahdollisuus puhdistetun veden imeyttämiseen kiinteistölle.

Umpisäiliö, joka on jätetty ainoaksi vaihtoehdoksi, tulee pitemmällä aikajaksolla tarkasteltuna huomattavasti kalliimmaksi kuin puhdistamo. Ei ole myöskään ekologista, että loka-autot kuljettavat jatkuvasti suuria määriä "vettä" jätevesipuhdistamolle.

Emme hyväksy, että yksittäiset taloudet joutuvat näin omilla kustannuksillaan suojelemaan yhteisiä pohjavesiä. Katsomme, että kiinteistöjemme arvo laskee näiden kustannusten vuoksi, tai talot jäävät jopa autoiksi. Pohjavesialueen asukkaita koskevat muutkin suojelumääräykset kuten esim. metsien ja peltojen lannoituskielto.”

Ympäristötarkastaja Henna Laurilan vastaus 28.8.2023:

Siikajoen valtuuston 28.1.2021 § 4 hyväksymä rakennusjärjestys on saavuttanut lainvoiman Siikajoella 7.4.2021. Rakennusjärjestys on tullut voimaan 22.4.2021. Rakennusjärjestyksen hyväksymismenettelylle on asetettu maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 15 §:ssä soveltuvin osin samat vaatimukset kuin kaavojen hyväksymiselle. Rakennusjärjestyksen päivitystyön aikana kunnan jäsenillä ja osallisilla on ollut mahdollisuus esittää mielipiteensä rakennusjärjestyksestä.

Siikajoen kunnan rakennusjärjestyksen 33 §:n mukaan luokitelluilla pohjavesialueilla jätevesien sekä puhdistettujen jätevesien maahan imeyttäminen on kielletty. Maankäyttö- ja rakennuslain 14 §:n mukaan rakennusjärjestyksessä annetaan paikallisista oloista johtuvat suunnitelmallisen ja sopivan rakentamisen, kulttuuri- ja luonnonarvojen

huomioon ottamisen sekä hyvän elinympäristön toteutumisen ja säilyttämisen kannalta tarpeelliset määräykset. Rakennusjärjestyksen määräykset voivat olla erilaisia kunnan eri alueilla.

Lisäksi Siikajoen valtuuston 28.1.2021 § 5 hyväksymä Siikajoen kunnan ympäristönsuojelumääräykset kieltävät puhdistamattomien sekä puhdistettujen jätevesien johtamisen ojaan tai imeyttämisen maahan pohjavesialueilla.

Sekä kunnan rakennusjärjestyksen että kunnan ympäristönsuojelumääräysten sisältö voi vaihdella kunnittain, minkä takia joissain kunnissa on saatettu jättää mahdollisuus puhdistetun jäteveden imeyttämiseen kiinteistölle. Siikajoen rakennusjärjestys mahdollistaa tapauskohtaisesti harmaiden jätevesien maaperäkäsittelyn pohjavesialueella, mikäli kyseessä on vähäiset vesimäärät kuten saunan kantovedet. Ympäristönsuojelulainsäädäntö mahdollistaa sen, että jätevesien käsittelyä koskevat vaatimukset poikkeavat eri kunnissa keskenään paikallisista lähtökohdista johtuen.

Siikajoen kunnan alueella on useita vedenhankintaa varten tärkeitä tai siihen soveltuvia pohjavesialueita. Ympäristönsuojelulain (527/2014) 17 §:n mukaiseen pohjaveden pilaamiskieltoon perustuen talousjätevesien käsittelylle pohjavesialueella on annettu tiukemmat määräykset pohjavesiin aiheutuvan kuormituksen vähentämiseksi. Pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton eikä sen vastaiselta toiminnalta edellytetä konkreettista pilaantumisen aiheutumista, vaan jo pilaantumisen vaaran aiheuttaminen on kiellettyä. Puhdistettunakin jätevesi sisältää ravinteiden lisäksi esimerkiksi ulosteperäisiä bakteereja, lääkeainejäämiä, raskasmetallijäämiä ja muita vastaavia aineita, jotka voivat aiheuttaa pohjaveden pilaantumisen riskin sekä vaarantaa pohjaveden laadun. Erityisesti juuri pohjavesialueilla maaperä on vettä läpäisevää, jolloin maaperään joutuneet haitta-aineet voivat siten kulkeutua pohjaveteen ja aiheuttaa sen pilaantumista.

Pohjavesialueiden ulkopuolella jätevesien käsittelyjärjestelmäksi on mahdollista valita maahanimeyttämö, missä jätevesi suodattuu kulkiessaan maakerrosten läpi. Jätevesien puhdistaminen maahan imeyttämällä tulee kyseeseen vain kohteissa, jossa imeytetyt jätevedet eivät aiheuta pohjaveden pilaantumisen vaaraa. Imeyttämiseen sopivan maaperän lisäksi imeytyskohdan ja ylimmän mahdollisen pohjaveden pinnankorkeuden välille tarvitaan tarpeeksi paksu maakerros puhdistamaan jätevettä riittävästi. Esimerkiksi Siikajoen Koivulankangas-Keltalankangas -pohjavesialueelle on luonteenomaista pohjavedenpinnan korkea taso.

Pohjavesialueita koskevat määräykset ovat ympäristönsuojelulain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia, paikallisista oloista johtuvia yleisiä määräyksiä, jotka ovat tarpeen ympäristönsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseksi. Määräyksiä ei voida pitää kohtuuttomina, kun otetaan huomioon niiden sisältö ja määräyksiin sisältyvä mahdollisuus poikkeamisen hakemiseen, jolloin poikkeamisen mahdollisuuksia arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki tuli voimaan 1.1.2000. Lakia on uudistettu, ja uusi rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025. Uusi rakentamislaki merkitsee sitä, että myös Siikajoen kunnan rakennusjärjestys tulee päivittää uuden rakentamislain mukaiseksi. Suomen pohjavedet ovat pääosin laadultaan hyviä, mutta monet ihmisen toiminnot voivat heikentää pohjaveden laatua. Pohjavesien suojele

perustuukin ennakkointiin niin kotitalouksien kuin yritystenkin toiminnassa. Pohjavesialueita koskevilla rajoituksilla ja määräyksillä pyritään ennalta ehkäisemään pohjaveden pilaantuminen ja turvaamaan pohjavesialueiden vedenhankintakelpoisuuden säilyminen. Tämä on huomioitava myös tulevassa rakennusjärjestyksen päivitystyössä.

Esittelijä Tekninen johtaja Satu Kaipio

Päätösehdotus Tekninen lautakunta antaa kunnanhallitukselle ja valtuustolle kuntalaisaloitteeseen esittelytekstin mukaisen vastauksen tiedoksi. Tekninen lautakunta esittää, ettei kuntalaisaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja kuntalaisaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Päätös Tekninen lautakunta antaa kunnanhallitukselle ja valtuustolle kuntalaisaloitteeseen esittelytekstin mukaisen vastauksen tiedoksi. Tekninen lautakunta esittää, ettei kuntalaisaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja kuntalaisaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Ympäristötarkastaja Henna Laurila oli läsnä kokouksessa asian esittelyn aikana klo 17.00-17.31 ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksen teon ajaksi.

KHALL 25.09.2023 § 340

Esittelijä Kunnanjohtaja Pertti Severinkangas

Päätösehdotus Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi ympäristötarkastajan vastauksen ja esittää valtuustolle, että aloite on loppuun käsitelty.

Päätös Jari Ojala esitti, että asia palautetaan valmisteluun. Jukka Ruoposa kannatti Jari Ojalan tekemää muutosehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu muutosehdotus asian palauttamisesta valmisteluun joten seuraavat puheenvuorot koskettavat vain asian palauttamista valmisteluun.

Puheenjohtajan esityksestä asia päätettiin ratkaista nimenhuutoäänestyksellä.

Ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista, äänestävät JAA.
Ne, jotka kannattavat Jari Ojalan tekemää muutosehdotusta asian palauttamisesta valmisteluun, äänestävät EI.

Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin 3 JAA ääntä (Klaavo Helena, Lehto Kauko, Pohjola Matti) ja 6 EI ääntä (Aguilera Velásquez Jacqueline, Haapakoski Aino Liisa, Mustonen Keijo, Ojala Jari, Ruoposa Jukka, Vikiö Laura).

Puheenjohtaja totesi, että kunnanhallituksen päätökseksi on tullut Jari Ojalan tekemä muutosehdotus asian palauttamisesta valmisteluun.

TEKN 20.02.2024 § 23
304/10.03.00.00/2023

Valmistelija Ympäristötarkastaja Henna Laurila

Kunnanhallitus on päätöksellään 25.9.2023 § 340 päättänyt palauttaa asian valmisteluun. Siikajoen kunnan tekninen toimi on pyytänyt asiasta lausunnot Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta, Kalajoen kaupungin ympäristöterveydenhuollolta ja Paavolan Vesi Oy:ltä.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa lausunnossaan kunnan rakennusjärjestyksen sekä ympäristönsuojelumääräykset asianmukaisiksi pohjavesialueita koskien. Siikajoen kunnan rakennusjärjestys ja ympäristönsuojelumääräykset eivät salli jätevesien imeyttämistä maahan pohjavesialueella edes puhdistettuna.

ELY-keskuksen mukaan pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §) on ehdoton, eikä sen vastaiselta toiminnalta edellytetä konkreettista pilaantumisen aiheutumista, vaan jo pilaantumisen vaaran aiheuttaminen on kielletty. Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisessä annetun lain (1299/2004) mukaan pohjavesien tulee olla laadultaan ja määrältään vähintään hyvässä tilassa. Lisäksi hyvässä tilassa olevan pohjavesialueen pohjaveden laadun heikentäminen ei ole sallittua.

Ympäristöterveydenhuolto toteaa lausunnossaan, että pohjavesialueella jätevesien, mukaan lukien puhdistettujen jätevesien maahan imeyttäminen voi aiheuttaa pohjaveden pilaantumisen riskin. Pohjavesien pilaantuminen voi aiheuttaa terveyshaittaa talousveden välityksellä alueilla, jossa on vedenhankintaa. Ympäristöterveydenhuollon näkemyksen mukaan jätevesien, mukaan lukien puhdistettujen jätevesien johtamista maaperään ei tulisi sallia pohjavesialueilla. Kun kyseessä on vähäiset vesimäärät, kuten saunan kantovedet, voidaan käyttää tapauskohtaista harkintaa.

Paavolan Vesi Oy pitää nykyisiä pohjavesialueita koskevia ympäristönsuojelumääräyksiä kohtuullisina ja lainmukaisina eikä näe, että ne olisivat syrjiviä ja yleisen edun vastaisia.

Lausunnot ovat kokonaisuudessaan liitteenä.

Lausuntojen perusteella voidaan todeta, että asian valmistelutyössä ei ole ilmennyt mitään sellaista, jonka vuoksi nykyisiä määräyksiä pohjavesialueiden jätevesien käsittelyvaatimuksien osalta olisi perusteita muuttaa.

Liitteet	Lausunto ELY-keskus 17.1.2024 Lausunto ympäristöterveydenhuolto 18.12.2023 Lausunto Paavolan Vesi Oy 2.1.2024
Esittelijä	Tekninen johtaja Satu Kaipio
Päätösehdotus	Tekninen lautakunta antaa selvityksen tiedoksi kunnanhallitukselle ja -valtuustolle. Tekninen lautakunta esittää, ettei kuntalaisaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja aloite todetaan loppuun käsitellyksi.
Päätös	Puheenjohtaja Simo Laukkanen ilmoitti ennen asian esittelyä olevansa jäävi, jääviyden syy: yhteisöjäävi, Paavolan Vesi Oy:n hallituksen jäsen. Simo Laukkanen oli poissa kokouksesta asian esittelyn ajan klo 17.34-17.53. Simo Laukkanen poistui kokouksesta ennen asian käsittelyä klo 18.10. Puheenjohtajana tässä pykälässä oli varapuheenjohtaja Matti Laakso.

Päätös esityksen mukaan.

Ympäristötarkastaja Henna Laurila oli läsnä kokouksessa asian esittelyn

ajan klo 17.00-17.55. Henna Laurila poistui kokouksesta ennen asian käsittelyä ja päätöksentekoa klo 17.55.